

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep
0032 Oslo

Kristian Augustsgt. 7A
P.b. 6784 St.Olavs plass
0130 Oslo
Tlf: 22 36 36 41
Faks: 22 20 06 66

sabima@sabima.no
www.sabima.no
org.nr: 980202062
bankgiro: 5010 05 02671

01.11.2005

Høringsvar NOU 10 2005 – lov om forvaltning av viltlevende marine ressurser (havressurslov)

SABIMA viser til utsendt høring og vil med dette gi våre innspill til det nye lovforslaget.

Først og fremst vil vi gratulere norske myndigheter med et godt utkast til et spennende nytt lovverk! For en så stor og viktig fiskerinasjon som Norge er det avgjørende å ha et moderne lovverk i bunn som er på linje med seneste erkjennelse innen både forvaltningsprinsipper og de utfordringene vi står overfor.

Et sentralt mål i naturressursforvaltningen er å stanse tapet av biomangfold. Dette dreier seg ikke bare om å forhindre at arter blir fullstendig utryddet, men også å stanse tapet av genetisk variasjon mellom og innen populasjoner samt å beholde økosystemene robuste og med mest mulig av sin naturlige balanse og rikdom. Her er det ikke minst store utfordringer i vår marine forvaltning, og en del konklusjoner fra FNs forholdsvis dystre "Millennium Ecosystem Assessment" gjelder også Norge. Ikke bare FN, men også de fleste andre relevante instanser er enige om at trendene er alvorlige, og at tap av biomangfold og økosystemfunksjoner har vidtrekkende konsekvenser langt ut over det mer kuriøse ved at enkelte vakre dyrearter blir borte.

Ikke minst også av hensyn til fiskerinæringens egen økonomiske bærekraft på lang sikt er det viktig at det nye lovverket får mest mulig moderne virkemidler og blir robust overfor kortsiktig tankegang, både i næringen og i det politiske Norge. Havressursloven skal være en sektorlov, men vil være det viktigste lovverket for hele det marine biomet. Derfor må den nye loven fokusere langt videre enn de marine næringene og ta opp i seg retningslinjene fra det som blir den nye Naturmangfoldloven.

SABIMA er glad for og har hatt stor nytte av å sitte i lovutvalgets referansegruppe. Vi vil imidlertid igjen understreke det svært uheldige og urimelige i at fiskerinæringen fikk hele to representanter i utvalget samt ytterligere en fra det samiske samfunnet, mens miljøorganisasjoner og det sivile samfunn for øvrig ikke var representert. Dette må få betydning for det videre arbeidet med å ferdigstille loven.

Vi håper på en grundig og effektiv sluttbehandling av loven og ønsker departementet lykke til i arbeidet. SABIMAs detaljerte kommentarer og forslag følger i vedlagte tabellariske gjennomgang av loven (vedlegg 1), samt et vedlegg spesielt om speilvendingsprinsippet (eller "fredningsprinsippet"; vedlegg 2).

Vennlig hilsen

Rune Aanderaa
Daglig leder

Christian Steel
Rådgiver (sign.)

Høringssvar Havressursloven - vedlegg 1

Kristian Augustsgt. 7A
P.b. 6784 St.Olavs plass
0130 Oslo
Tlf: 22 36 36 41
Faks: 22 20 06 66

sabima@sabima.no
www.sabima.no
org.nr: 980202062
bankgiro: 5010 05 02671

01.11.2005

Konkret gjennomgang av lovparagrafene med endringsforslag

SABIMA er ganske godt fornøyd med de store linjene i lovforslaget og med mange av enkeltpunktene. Spesielt vil vi trekke fram prinsippene som listes opp i § 1-6, og det er spennende – om enn utfordrende – at loven skal gjelde alle levende marine ressurser. Vi er også fornøyd med innføringen av langsiktige forvaltningsmål, hjemmel for mer langsiktige områdereguleringer og hjemmel for å etablere marine beskyttede områder.

Det er imidlertid et stykke å gå før loven er så fremtidsrettet og moderne som den bør være, samt at den har tilstrekkelig robuste mekanismer for å bidra til å stanse tapet av biomangfold. Det viktigste som må forbedres er innføring av **speilvendingsprinsippet**. Dessuten savner vi mekanismer for mer **åpenhet** og **demokrati** knyttet til flere av paragrafene, sterkere fokus på **vitenskapelig kunnskap**, innføring av en **generell aktsomhetsplikt** og mer kraftfulle virkemidler for å hindre **bifangst av fugler og pattedyr**. Disse, samt flere andre punkter vi også mener er viktige å forbedre, er gjennomgått i detalj i nedenstående tabell.

Lovparagraf	Nærmere begrunnelse
<p>§ 1-1 Lovens formål</p> <p>Foreslått lovt tekst: <i>Lovens formål er å sikre en samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning av villlevende marine ressurser gjennom bærekraftig utnyttelse og langsiktig bevaring.</i></p> <p>SABIMA foreslår følgende tillegg: <i>Lovens formål er å sikre en samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning av villlevende marine ressurser gjennom bærekraftig utnyttelse og langsiktig bevaring av de marine økosystemenes struktur, virkemåte og produktivitet.</i></p>	<p>SABIMA viser til følgende formulering fra side 33 i NOUen: <i>"Marine økosystemer må forvaltes slik at deres struktur, virkemåte og produktivitet opprettholdes og kan gi grunnlag for en utbytterik høsting"</i>. Vi synes dette er en utmerket og logisk formulering, og ber om at formålsparagrafen også får med elementer om økologi og ikke bare økonomi.</p> <p>SABIMA er oppmerksom på at det kan argumenteres for at begrepet "samfunnsøkonomisk" inkluderer andre elementer enn kroner og øre, men vi mener det er viktig at formålsparagrafen slår dette enda tydeligere fast. Dette vil også gjøre at de utmerkede hensynene i § 1-6 reflekteres vesentlig tydeligere.</p>
<p>§ 1-6 Forvaltningen av villlevende marine ressurser og tilhørende genetisk materiale</p> <p>Foreslått punkt c: <i>c) en optimal utnyttelse og hensiktsmessig fordeling av ressursene</i></p> <p>SABIMA foreslår følgende tillegg: <i>c) en samfunnsøkonomisk optimal utnyttelse og hensiktsmessig fordeling av marine ressurser</i></p> <p>Foreslått punkt e: <i>e) at høstingsmetoder og redskapsbruk tar hensyn til behovet for å redusere negative virkninger</i></p>	<p>Ordet "optimal" gir rom for mange ulike tolkninger, og må presiseres nærmere.</p> <p>SABIMA mener teksten i bokstav E slik den er foreslått er kronglete, utydelig og ikke uttrykker det vi oppfatter som formålet: en oppfordring om bruk av best tilgjengelig teknologi. Havressursloven skal implementere FNs retningslinjer for bærekraftig fiske og være i tråd med den nye naturmangfoldloven. Begge disse har nedfelt et krav om bruk av best mulig tilgjengelig teknologi.</p> <p>En forpliktelse om at forvaltningsvedtak skal bygge på faglig kunnskap er nedfelt i forslaget til ny naturmangfoldlov og må også innarbeides i havressursloven. Vi har hentet</p>

Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA) er en paraplyorganisasjon for følgende foreninger:

Forum for Natur- og Miljø saker – Kulturøkologene – Norges sopp- og nyttevekstforbund – Norsk Biologforening – Norsk Botanisk Forening – Norsk Entomologisk Forening – Norsk Limnologisk Forening – Norsk Ornitologisk Forening – Norsk Zoologisk Forening – Norske Havforskeres Forening – Seksjon for toksikologi v/ NSFT – Siste Sjanse

<p><i>på levende marine ressurser</i></p> <p>SABIMA foreslår følgende omformulering: <i>e) at høstingsmetoder og redskapsbruk er mest mulig skånsom overfor levende marine ressurser, blant annet ved bruk av beste tilgjengelige teknologi</i></p> <p>SABIMA foreslår også et nytt punkt. Dette passer best inn som en ny e), og at det dermed forskyver de øvrige punktene ett hakk ned: <i>x) at fastsettelse av høstingsregler og totalkvoter bygger på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon og naturtypers økologiske tilstand</i></p>	<p>teksten fra naturmangfoldloven, men modifisert den ved å fjerne "i størst mulig grad". Vi ser ingen grunn til at det skal tas forbehold om å basere myndighetsutøvelsen på kunnskap. Forbeholdet måtte gjelde i den grad det ikke finnes vitenskapelig kunnskap, men det er innebygget i ordet "kunnskap": det som ikke finnes er heller ikke kunnskap. Derfor må det etter SABIMAs mening kun stå "... skal bygge på vitenskapelig kunnskap ...". Det er like fullt rom for at ikke vitenskap kan diktere en politisk avgjørelse, gjennom begrepet "bygger på".</p>
<p>SABIMA foreslår en ny paragraf</p> <p>§ 1-8 Bevarings- og aktsomhetsplikt</p> <p>Retten til å fiske medfører en plikt til å utøve sin virksomhet på en ansvarlig måte for å bidra til å bevare levende marine ressurser. Enhver skal i sin virksomhet søke å gjøre seg kjent med hvilket biomangfold som blir berørt av den, og ta hensyn til det biomangfold når virksomheten utøves, i tråd med målene i §§ 1 og 1-6.</p>	<p>Det er etter SABIMAs mening en klar svakhet med det nye lovforslaget at det ikke er nedfelt en generell aktsomhetsplikt. Det nye forslaget til naturmangfoldlov har dette tydelig presisert, og det er herfra (samt fra FNs retningslinjer for bærekraftig fiskeri) vi har hentet det meste av vårt tekstforslag. En aktsomhetsplikt er også nedfelt i næringslover som skogloven og akvakulturloven</p>
<p>§ 2-5 Bifangst av fugl, sjøpattedyr mv.</p> <p>SABIMA foreslår nytt siste punktum: <i>Departementet kan i forskrift gi pålegg om å rapportere bifangst av fugl og sjøpattedyr i fangstdagbok.</i></p>	<p>Som indikert i paragrafen er tap av sjøfugler og sjøpattedyr et betydelig problem som lovverket ønsker å legge "særlig vekt" på å forhindre. Et vesentlig problem er at bifangstens omfang og natur er dårlig kjent, og at man derfor vet for lite om hvordan problemet kan forebygges i ulike omstendigheter. Det er derfor behov for mer kunnskap.</p> <p>I mange andre lands farvann er det vanlig med inspektører om bord på nærmest alle fartøy, for blant annet å registrere bifangst av sjøfugler. SABIMA ser at dette kan oppfattes som et drastisk og kostbart tiltak (selv om det er hjemlet i § 12-3), men i lys av bestrebelsene i andre land må det i hvert fall gis hjemmel for å påby rapportering av bifangsten.</p>
<p>§ 2-6 Ilandføringsplikt</p> <p>Foreslått første ledd, tredje punktum: <i>Departementet kan i forskrift fastsette forbud mot utkast av fangst og biologisk avfall.</i></p> <p>SABIMA foreslår følgende presisering: <i>Departementet kan i forskrift fastsette forbud mot utkast av fangst og biologisk avfall, blant annet også for å hindre uønsket spredning av arter.</i></p> <p>Foreslått andre ledd, første punktum: <i>Ilandføringsplikt gjelder ikke bifangst av sjøfugl og sjøpattedyr.</i></p> <p>SABIMA foreslår følgende tillegg: <i>Ilandføringsplikt gjelder normalt ikke bifangst av sjøfugl og</i></p>	<p>SABIMA mener det er viktig at det blir understreket at utkastforbud også er et virkemiddel for å hindre ønsket spredning av arter. Dette kan være arter som er fremmede i hele Norges sjøterritorium (som kongekrabbe), men også arter som forekommer i en del av kysten og ikke aktivt bør spres til andre. Lovteksten slik den er foreslått fungerer i utgangspunktet godt til dette formål: "Ilevedyktig fangst (...) skal straks slippes på sjøen", hvis ikke skal den føres i land. Det er bare viktig å få presisert at tematikken også er relevant i forhold til fremmede arter.</p> <p>Som nevnt i begrunnelsen under § 2-5 er inspektører kanskje et for omfattende tiltak på norske fiskefartøyer. Imidlertid kan ilandføringsplikt være en måte som letter kontrollen med bifangst av fugler og sjøpattedyr og håndheving av fastsatte bestemmelser – på samme måte som for annen bifangst.</p>

<p><u>sjøpattedyr, men departementet kan fastsette ilandføringsplikt gjennom forbud mot utkast etter første ledd, tredje punktum.</u></p>	<p>Det kan også være aktuelt å samle inn visse arter for å få mer kunnskap om demografi og romlig fordeling. Enkelte arter kan også være vanskelige å artsbestemme for menigmann, og at ordinær fangstdagbok dermed kan gi villedende informasjon.</p>
<p>§ 2-10 Forbud mot å etterlate gjenstander i sjøen</p> <p>Foreslått første ledd begynner slik: <i>Det er forbudt å kaste, etterlate eller unødvendig la stå igjen redskap, fortøyninger og andre gjenstander i sjøen eller på bunnen (...)</i></p> <p>SABIMA foreslår følgende tillegg: <i>Det er forbudt å kaste, etterlate eller unødvendig la stå igjen <u>avfall</u>, redskap, fortøyninger og andre gjenstander i sjøen eller på bunnen (...)</i></p> <p>Foreslått andre ledd: <i>Den som etterlater redskap mv. i strid med denne paragraf, er forpliktet til å rydde opp og fjerne gjenstandene.</i></p> <p>SABIMA foreslår følgende tillegg: <i>Den som etterlater redskap mv. i strid med denne paragraf, er forpliktet til å rydde opp og fjerne gjenstandene <u>samt rapportere til Fiskeridirektoratet.</u></i></p>	<p>Det er fortsatt et problem at fartøy mister eller kaster søppel og avfall på sjøen, og det kan være et viktig poeng å presisere i loven at dette fortsatt er forbudt.</p> <p>Automatisk rapportering til direktoratet vil også være et ytterligere insentiv for å forebygge problemer med avfall og redskap, samt en mulighet for myndighetene til å få oversikt over problemomfanget.</p>
<p>§ 3-1 Åpning av høsting</p> <p>SABIMA foreslår ny paragraf. Denne er hovedsakelig i tråd med mindretallets forslag, men med et tillegg som er markert med understrekning:</p> <p><i><u>Ervervsmessig høsting på en enkelt art eller bestand er kun tillatt når departementet har åpnet for slik høsting ved forskrift, etter en vurdering av om arten tåler høsting og hvilken påvirkning høstingen har på den omkringliggende natur.</u></i></p> <p><i>Bifangst er tillatt, så langt det ikke er i strid med andre bestemmelser gitt i eller i medhold av loven.</i></p> <p><i>Kravet etter første ledd gjelder ikke høsting til eget konsum og i rekreasjonsøyemed etter § 6-1. Departementet kan tillate prøvehøsting i erverv på arter eller bestander uten hensyn til første ledd.</i></p> <p>Dette fører til at forslaget §§ 3-1 og 3-2 endres til henholdsvis §§ 3-2 og 3-3.</p> <p>Vi støtter også mindretallets forslag om tillegget "<u>ved åpning av høstingsvirksomheter</u>" i første ledd § 4-1.</p>	<p>Et sentralt premiss for den foreslåtte Havressursloven, og for øvrig for all moderne natur- og ressursforvaltning, er føre var-prinsippet. Speilvendning vil være den naturlige praktiske implementeringen av prinsippet. Det gir begrenset mening å forfekte føre var-prinsippet i en ny Havressurslov, hvis man i praksis lar det være opp til hver enkelt aktør å utnytte marine ressurser uten forutgående vurdering og kontroll fra samfunnets side.</p> <p>Mangel på kontroll med uttak gir erfaringsmessig vanskeligheter ikke minst for næringen. Kontroll er nødvendig, dels for å forhindre unødig høy ressurskonkurrans og dels for å unngå tap av næringsgrunnlag. Samtidig kan negativ offentlig fokus på aktørene i næringen unngås. Marine næringsaktører vil gjennom kunnskapsbasert speilvendning i praksis få en offentlig finansiert markedsanalyse.</p> <p>Etter vårt syn er det statens oppgave og ansvar å tenke langsiktig og på fellesskapets vegne. Man kan ikke egentlig vente dette av den enkelte fisker, som naturlig har større fokus på sitt daglige brød og dekning av egen gjeld, enn å selv bevare en ressurs for fellesskapet og fremtiden.</p> <p>Tanken er ikke å skape stor byråkratisering eller hindre bærekraftig utnyttelse av naturressurser, og man må også kunne tenke seg at dokumentasjon kan utvikles over noe tid</p>

	<p>mens "prøvehøsting" (jf. foreslått tredje ledd) pågår. En systematikk i å søke om tillatelse for fangst vil i særlig grad kunne gi grunnlag for å følge med på hvordan størrelsen av et ressursuttak utvikler seg. Økt ressursbehov til utredning/vurdering før tillatelse til høsting kan gis, vil sannsynligvis mer enn oppveies av at redusert byråkrati og det tidkrevende og upopulære arbeidet i å stanse fangst igangsatt på sviktende grunnlag med dagens system.</p> <p>Se ytterligere detaljert begrunnelse og praktiske eksempler i vedlegg 2.</p>
<p>§ 3-1 Forvaltningsmål (vil hete 3-2 med foregående nye paragraf)</p> <p>Foreslått lovtekst: <i>For å legge til rette for en økosystembasert tilnærming kan departementet fastsette forvaltningsmål for levende marine ressurser.</i></p> <p>SABIMA foreslår at teksten gis følgende tillegg: <i>For å legge til rette for en økosystembasert forvaltning, kan departementet fastsette forvaltningsmål for levende marine ressurser og utpeke indikatorer for overvåkning.</i></p> <p>SABIMA foreslår dessuten følgende nye andre ledd: <i>Før endelig fastsettelse av forvaltningsmål og indikatorer etter første ledd, skal et forslag gjennom offentlig høring.</i></p>	<p>Fastsettelse av forvaltningsmål er et moderne og viktig grep. Det er imidlertid vesentlig å parallelt med fastsettelse av mål utpeke indikatorer for å kontrollere om målet faktisk nås.</p> <p>Vi mener også det er viktig at begge deler høres offentlig, for å bidra til en mer åpen og demokratisk fiskeriforvaltning.</p>
<p>§ 3-2 Reguleringsråd (vil hete 3-3 med forannevnte nye paragraf)</p> <p>Foreslått andre ledd: <i>Departementet kan fastsette nærmere forskrifter om sammensetning av Reguleringsrådet.</i></p> <p>SABIMA foreslår følgende tillegg foran dette: <i>Reguleringsrådet skal ha en balansert representasjon fra viktige interessegrupper.</i></p> <p>Foreslått siste ledd: <i>Rådets behandling kan tre i stedet for høring etter forvaltningsloven § 37, når berørte interesseorganisasjoner er gitt anledning til å uttale seg i saken.</i></p> <p>SABIMA foreslår følgende endring: <i>Rådets behandling kan tre i stedet for høring etter forvaltningsloven § 37, når alle viktige interessegrupper er gitt anledning til å uttale seg i saken.</i></p>	<p>Reguleringsrådet har tradisjonelt hatt en for snever og næringsrettet sammensetning, noe som må endres for å få til en mer åpen og demokratisk fiskeriforvaltning. En bredere sammensetning, som inkluderer blant annet miljøorganisasjoner, vil etter vårt syn også bidra til økt langsiktighet. Denne endringen er så viktig at den må presiseres i lovteksten, og ikke legges til forskriftsutformingen alene.</p> <p>En liknende endring foreslås i siste ledd for å sikre at ikke bare fiskerinæringen høres, da "berørte interesseorganisasjoner" er et begrep som ofte blir tolket for snevert.</p>
<p>§ 4-1 Total- og gruppekvote</p> <p>Foreslått første ledd, første punktum: <i>Departementet kan fastsette en største tillatte fangst (totalkvote) for viltlevende marine ressurser angitt i kvantum, antall individ eller høstingsdøgn. Slike</i></p>	<p>Tillegget i første ledd er en logisk konsekvens av ny § 3-1; se denne samt vedlegg 2.</p> <p>Det nye fjerde leddet er en nødvendighet for å få til en mer åpen og demokratisk fiskeriforvaltning. Offentlig høring er normal praksis ved viktige beslutninger i forvaltningen. En</p>

<p><i>bestemmelser kan begrenses til et nærmere angitt område.</i></p> <p>SABIMA støtter mindretallets forslag om følgende tillegg: <i>Departementet kan <u>ved åpning av høstingsvirksomheter</u> fastsette en største tillatte fangst (totalkvote) for viltlevende marine ressurser angitt i kvantum, antall individ eller høstingsdøgn.</i></p> <p>SABIMA foreslår også et nytt fjerde ledd:</p> <p><i>Før endelig fastsettelse av total- eller gruppekvote etter første eller annet ledd, skal et forslag gjennom offentlig høring. Det samme gjelder forskrift om periodisering eller områdefordeling etter tredje ledd.</i></p>	<p>høringsrunde vil også skape en nødvendig mekanisme for å kaste lys på situasjoner der faglige råd overkjøres av kortsiktige hensyn. Den norske systemet med å fastsette kvoter uten nevneverdig offentlig innsyn er også en utdatert forvaltningspraksis i forhold til internasjonale forhold.</p>
<p>§ 6-1 Høsting fra land eller med fartøy som ikke er merkeregistrert</p> <p>Foreslått tredje ledd: <i>Departementet kan i forskrift fastsette kvantums- og områdebegrensninger og begrensninger i og forbud mot omsetning av fangst.</i></p> <p>SABIMA foreslår at teksten utvides som følger: <i>Departementet kan i forskrift fastsette <u>ytterligere redskapsbegrensninger, kvantums- og områdebegrensninger og begrensninger i og forbud mot omsetning av fangst.</u></i></p> <p>SABIMA foreslår også at leddet utvides med følgende punktum, som da umiddelbart etterfølger foregående: <i>Forskriften kan også gi påbud om rapportering av fangst.</i></p>	<p>Det er en økende erkjennelse at fritidsfiske kan utgjøre et betydelig uttak av visse arter, som for eksempel kysttorsk og hummer. For å beskytte både økosystemene og næringen mener vi departementet må få hjemmel til ytterligere å stramme inn tillatt redskapsbruk, for eksempel i visse regioner (jf. § 14-1), samt rapporteringsplikt for visse arter.</p>

Speilvending – viktig prinsipp i ny Havressurslov

"Speilvendingsprinsippet" har i Norge lenge vært gjeldende for virveldyr på land ("vilt"), og innebærer at tradisjonell vern og forvaltning snus på hodet: alle arter blir i utgangspunktet fredet med mindre høsting er tillatt. Tidligere var høsting tillatt med mindre arten var eksplisitt fredet.

SABIMA er opptatt av at speilvendingsprinsippet, eller bevaringsprinsippet (som det også kalles), blir innført i den nye Havressursloven. Dette notatet fremstiller SABIMAs synspunkter og argumenter i den diskusjonen som må komme om temaet, og gir noen praktiske eksempler.

SAMMENDRAG	1
HVORFOR SPEILVENDING ER VIKTIG	2
FØRE VAR-PRINSIPPET	2
I NÆRINGENS INTERESSE	2
MULIGE PROBLEMER – OG MULIGE LØSNINGER	3
ANNET LOVVERK OG INTERNASJONALE FORHOLD	3
EKSEMPLER DER DET HAR GÅTT GALT	3
HANESKJELL	5
SKOLEST	5
STEINBIT OG BREIFLABB	6
BRUGDE	6
HUMMER	6
TOBIS	7
EKSEMPLER PÅ HØSTING I RISIKOSONEN	7
TASKEKRABBE	7
ORANGE ROUGHY OG PATAGONIAN TOOTHFISH	8
KOLMULE	9
KONGSNEGL OG STRANDSNEGL	9
SILD	10
TARETRÅLING I SOGN OG FJORDANE	11
KOMMENTARER TIL FLERTALLETS INNSTILLING	12

Sammendrag

Et sentralt premiss for den foreslåtte Havressursloven, og for øvrig for all moderne natur- og ressursforvaltning, er føre var-prinsippet. Speilvending vil være den naturlige praktiske implementeringen av prinsippet. Det gir begrenset mening å forfekte føre var-prinsippet i en ny Havressurslov, hvis man i praksis lar det være opp til hver enkelt aktør å utnytte marine ressurser uten forutgående vurdering og kontroll fra samfunnets side.

Mangel på kontroll med uttak gir erfaringsmessig vanskeligheter ikke minst for næringen. Kontroll er nødvendig, dels for å forhindre unødig høy ressurskonkurrans og dels for å unngå tap av næringsgrunnlag. Samtidig kan negativ offentlig fokus på aktørene i næringen unngås. Marine næringsaktører vil gjennom kunnskapsbasert speilvending i praksis få en offentlig finansiert markedsanalyse.

Etter vårt syn er det statens oppgave og ansvar å tenke langsiktig og på fellesskapets vegne. Man kan ikke egentlig vente dette av den enkelte fisker, som naturlig har større fokus på sitt daglige brød og dekning av egen gjeld, enn å selv bevare en ressurs for fellesskapet og fremtiden.

Tanken er ikke å skape stor byråkratisering eller hindre bærekraftig utnyttelse av naturressurser, og man må også kunne tenke seg at dokumentasjon kan utvikles over noe tid mens "prøvehøsting" e.l. pågår. En systematikk i å søke om tillatelse for fangst vil i særlig grad kunne gi grunnlag for å følge med på hvordan størrelsen av et ressursuttak utvikler seg. Økt ressursbehov til utredning/vurdering før tillatelse til høsting kan gis, vil sannsynligvis mer enn oppveies av at redusert byråkrati og det tidkrevende og upopulære arbeidet i å stanse fangst igangsatt på sviktende grunnlag med dagens system.

Vi viser til en rekke til dels svært aktuelle eksempler som tydelig viser at fritt fiske fører til svikt i fangstgrunnlaget.

Hvorfor speilvending er viktig

Føre var-prinsippet

Et sentralt premiss for den foreslåtte Havressursloven, og for øvrig for all moderne natur- og ressursforvaltning, er føre var-prinsippet. Dette impliserer å tenke før man handler, og dersom det er tvil bør forholdene undersøkes grundigere før tiltak iverksettes eller tillates.

Det gir etter SABIMAs syn begrenset mening å forfekte føre var-prinsippet i en ny Havressurslov, hvis man i praksis lar det være opp til hver enkelt aktør å utnytte marine ressurser uten forutgående vurdering og kontroll fra samfunnets side. Bevaringsprinsippet, eller speilvendingprinsippet, blir derfor et avgjørende element for å sikre at føre var i praksis legges til grunn.

Hensikten er å etablere en for alle parter fornuftig og hensiktsmessig mekanisme som utløser en konkret, forvaltningsmessig vurdering før man kan sette i gang utnyttelse av en ressurs. En slik hjemmel er nødvendig for å få en bærekraftig og økosystembasert forvaltning av de marine ressursene.

I næringens interesse

Mangel på kontroll med uttak gir erfaringsmessig vanskeligheter ikke minst for næringen. Dette dels for å forhindre unødig høy ressurskonkurrans og høy risiko for tap av næringsgrunnlaget, men også for å unngå negativ offentlig fokus på aktørene i næringen.

Lovpålagt evaluering før oppstart vil generere ressurser til å skaffe kunnskap, noe som kommer alle til gode. Dette setter langsiktighet foran kortsiktighet. Tilpasningsdyktige, innovative næringsaktører er i høy grad tjent med at man tenker før man handler. Marine næringsaktører vil gjennom kunnskapsbasert speilvending i praksis få en offentlig finansiert markedsanalyse. Det vil også kunne bli et bedre klima for samarbeid mellom forsker og fisker, som begge har et forsvarlig

fiske som mål. I dag er det dessverre slik at en del fiskere ser på forskerne som fiender som er ute etter å ødelegge deres livsgrunnlag.

SABIMA er forundret over motstanden mot speilvending vi har notert oss hos næringen. Uten speilvending vil i praksis næringen "ta støytten" for fiskerimyndighetene hvis (når) et næringsuttak blir for stort. Etter vårt syn er det statens oppgave og ansvar å tenke langsiktig og på fellesskapets vegne. Man kan ikke egentlig vente dette av den enkelte fisker, som naturlig har større fokus på sitt daglige brød og dekning av egen gjeld, enn å selv bevare en ressurs for fellesskapet og fremtiden. Er det gunstig for næringen at fiskerimyndighetene fraskriver seg sitt helhetlige ansvar?

Mulige problemer – og mulige løsninger

Den kanskje største betenkeligheten i forhold til å innføre speilvending er frykten for strenge krav til dokumentasjon, at dette vil kunne ta tid og kreve ressurser å fremskaffe, og at dette igjen vil hindre eller forsinke innovative aktører som ønsker å handle raskt.

Biomangfoldlovutvalget er klar på at man må anvende *rimelighet* i forhold til et slikt dokumentasjonskrav. Tanken er ikke å skape stor byråkratisering eller hindre bærekraftig utnyttelse av naturressurser, og man må også kunne tenke seg at dokumentasjon kan utvikles over noe tid mens "prøvehøsting" e.l. pågår. En systematikk i å søke om tillatelse for fangst vil i særlig grad kunne gi grunnlag for å følge med på hvordan *størrelsen* av et ressursuttak utvikler seg. Det vil neppe være behov for å stanse enkeltgründere i å *initiere* uttak av en ny og uprøvd ressurs, og bør således ikke høyne terskelen for nye fiskerier – så lenge det ligger innenfor ansvarlige rammer. Ansvarlighet og langsiktighet er et krav i forslaget til Havressurslov, uansett speilvending eller ikke.

Økt ressursbehov til utredning/vurdering før tillatelse til høsting kan gis, vil sannsynligvis mer enn oppveies av at redusert byråkrati og det tidkrevende og upopulære arbeidet i å stanse fangst igangsatt på sviktende grunnlag med dagens system. Også uten speilvending er det et krav at all utnyttelse skal være bærekraftig, så man må uansett legge ressurser i å følge med på bestandenes status. Som nevnt vil det også være i næringens interessere at et uttak bygges opp stein på stein, slik at det ikke gjøres større investeringer i fangstutstyr uten mer samlede vurderinger av ressursgrunnlaget.

Annet lovverk og internasjonale forhold

Det er en klar tendens, både internasjonalt og nasjonalt, å legge større vekt på føre var-prinsippet og mer langsiktig regulert ressursforvaltning. Det nylig framlagte forslaget til Naturmangfoldlov løfter klart fram bevaringsprinsippet (speilvending) som sentralt for å gi en forsvarlig og langsiktig forvaltning av alt biomangfold, og loven er ment å være overordnet og førende for sektorlovgivning som Havressursloven.

Etter SABIMAs mening vil det være ulogisk og bakstrevensk å ikke følge opp disse tendensene og føringene ved utarbeidelse av en ny Havressurslov, som må ventes å bli gjeldende for mange tiår framover.

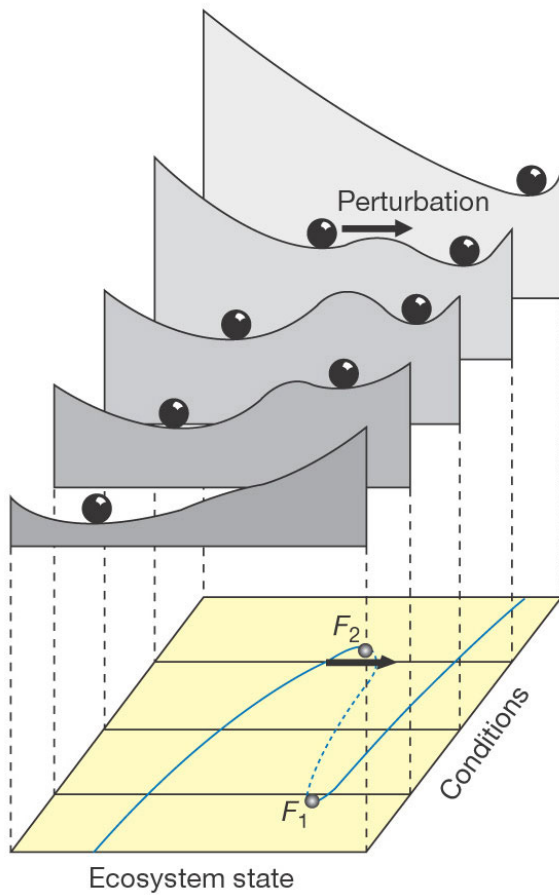
Eksempler der det har gått galt

Det finnes mange eksempler på at uregulert høsting har ført til betydelige og alvorlige bestandsreduksjoner, som ikke minst har gitt langvarige negative konsekvenser for næringen. Noen av eksemplene er gamle, velkjente og udiskutable, som storhval i Sydishavet (men også i Nord-Atlanteren) samt sild, torsk og makrell i Nordsjøen. I en del tilfeller har også andre nasjoner

vært med på desimeringen, men Norge har som regel hatt – og har fortsatt – en solid andel av ansvaret.

Man snakker i disse sammenhengene ikke om *utryddelse* i vanlig forstand, da fiskerier neppe vil klare å fjerne arter fullstendig. Derimot er begrepet *kommersielt utryddet* brukt i en del sammenhenger, noe som indikerer at bestanden er så kraftig desimert at det ikke er interessant å høste av den. Dette får naturligvis også konsekvenser for andre deler av økosystemet som er interagerer disse bestandene, som fugler, sjøpattedyr, større rovfisk og bunnfauna. Dessuten kan man i hardt nedhøstede bestander ha tapt viktig genetisk variasjon, som også er en vesentlig del av biomangfoldet.

Det er viktig å understreke at bestander som har fått en så dramatisk utvikling ikke automatisk faller tilbake til sin opprinnelige populasjonsstørrelse om uttaket opphører eller reduseres. Økosystemer er ikke i statisk likevekt, men er dynamiske. Et økosystem kan slik sett ikke komme i "ubalanse" (slik det ofte hevdes), men balansen kan *foryrkkes*. Hvis en populasjon reduseres betydelig, kan øvrige deler av økosystemet for eksempel "ta over" den aktuelle artens rolle. Dermed kan det hende at det ikke er "plass" for arten å vende tilbake til sin opprinnelige populasjonsstørrelse, og at et uttak av en ressurs som overstiger fornyingspotensialet vil flytte populasjonen varig over en terskelverdi (se figur under).

I denne figuren er populasjoner representert ved kuler, og "dalene" viser stabile situasjoner. Under visse betingelser er det flere ulike stabile situasjoner, og man får ikke uten videre reversert for eksempel en bestandsnedgang selv om betingelsene (for eksempel høsting) endres. Det betyr

også at en bestand kan være stabil en lang stund selv under press, for så plutselig (når "begeret er fullt") å forandres uten forutgående forandring ("ecosystem shift"). Artikkelen understreker at forvaltning av for eksempel fiskerier dels må ta hensyn til at man ofte kan ha manglende varselsignaler, og dels at negative forandringer kan være vanskelig å reversere. Fra Scheffer m.fl. i Nature nr. 413 (2001).

Det har vært hevdet at overfiske hører fortiden til, og at næringen nå er langt mer forsvarlig og langsiktig. SABIMA mener imidlertid å ha ferske eksempler som viser at problemene fortsatt er der. Selv om store deler av flåten agerer seriøst og har lært av tidligere skandaler, kan risikoen være betydelig selv om bare en liten andel opptrer uansvarlig. Den seriøse delen av næringen burde således være tjent med en forsvarlig og rettferdig forvaltning.

Eksemplene under hentet fra ulike kilder, og SABIMA har ikke hatt mulighet for å undersøke alt til bunns. Plassen har heller ikke tillatt utførlig beskrivelse og dokumentasjon. Enkelte av eksemplene eller aspekter ved dem kan også ha skjevheter eller feil, men alt i alt føler vi oss trygge på at eksemplene tegner et riktig bilde av en næring som fortsatt har betydelige utfordringer.

Haneskjell

Rundt 1970-tallet ble det startet skraping etter haneskjell i Porsangerfjorden. De fleste fjordforekomstene har imidlertid såpass begrenset størrelse at de lett kan overbeskattes og tåler bare begrenset og sterkt regulert fangst. Reguleringen har da også i ettertid vært streng, med stor grad av forbud mot uttak.

Selv de store forekomstene i Barentshavet og ved Jan Mayen ble overbeskattet i løpet av få år, da det ble satt i gang skraping i industriell skala med store, spesialbygde fartøy på 1970- og 80-årene. De aktuelle aktørene fikk etter sigende atskillige advarsler, men gjennomførte likevel.

Skrapingen foregikk for øvrig mye om sommeren, i gyttesesongen når muskelens kvalitet er dårlig. Markedet fikk derfor et dårlig inntrykk av haneskjell som produkt, til skade for utviklingspotensialet i oppdrett.

På Færøyene har høstingen av haneskjell foregått på en langt mer langsiktig måte, med ulike felt som det veksles mellom.

www.imr.no/_data/page/3888/4.7_Haneskjell.pdf
<http://www.kystsone.no/news.cfm?newsitemid=327>

Skolest

Fiskeriet etter skolest (tråling på dypere vann i Nordsjøen, Norskehavet for Norge sin del) har ført til en betydelig endring av bestandssammensetningen, da store individer er borte. Hvis vi relaterer dette til det vi nå vet om torsk, så kan dette også føre til en varig genetisk endring der rasktvoksende typer blir borte og bare langsomtvoksende blir igjen. Og når vi vet at størrelse og fekunditet henger sammen, så er det ikke ønskelig at en bestand mister arveanleggene for å utvikle storvokste individer.

I Trondheimsfjorden ble det også satt i gang fiske etter skolest, men bestanden ble fisket så hardt at den ble kommersielt uinteressant etter kort tid.

Generelt er det stor risiko knyttet til mange arter av dypvannsfisk langs Atlanterhavstryggen. Intensiv satsning kan gjøre rent bord ganske raskt. Fisket bør pågå med forsiktighet, og blant annet må man skaffe kunnskap om fornyelseshastigheten.

Steinbit og breiflabb

Både steinbit og breiflabb er i sterk tilbakegang langs kysten. På 1990-tallet fikk fiskerne 90 kr. pr. kg for breiflabb fisket i Trondheimsfjorden. I dag er det ikke lengre noen som fisker spesielt etter arten i området, fordi utbyttet er for lite. Steinbiten har lidd en tilsvarende skjebne.

Breiflabbfiskeriet er også et internasjonalt fiskeri, som nå blir mer og mer regulert siden det viser seg at det frie fiskeriet fører til overbeskatning, der Norge i betydelig grad bidrar negativt.

http://www.imr.no/_data/page/4631/5.4_Breiflabb.pdf

I forbindelse med disse artene kan det også være verdt å nevne at i Østersjøen har torsk nylig blitt offisielt rødlistet av svenske myndigheter.

Brugde

Det var et stort fiskeri etter brugde på 1950- og 1960-tallet. Mange hvalfangere gikk over på dette fiskeriet da hvalfangsten ble regulert. Nå har brugda falt helt ut som fiskeri. Fiskerinæringen hevder at også andre (oljevirkosomheten i Nordsjøen) er ansvarlig for at brugda ikke er tallrik nok til å bli høstet av, og at den nå er inne på CITES' sårbarhets liste. At fangstrekorden for en båt var 50 brugder på et døgn i Skagerrak så sent som i 1969, og at det allerede da var tegn til nedadgående bestander, viser at reguleringer kommer for sent

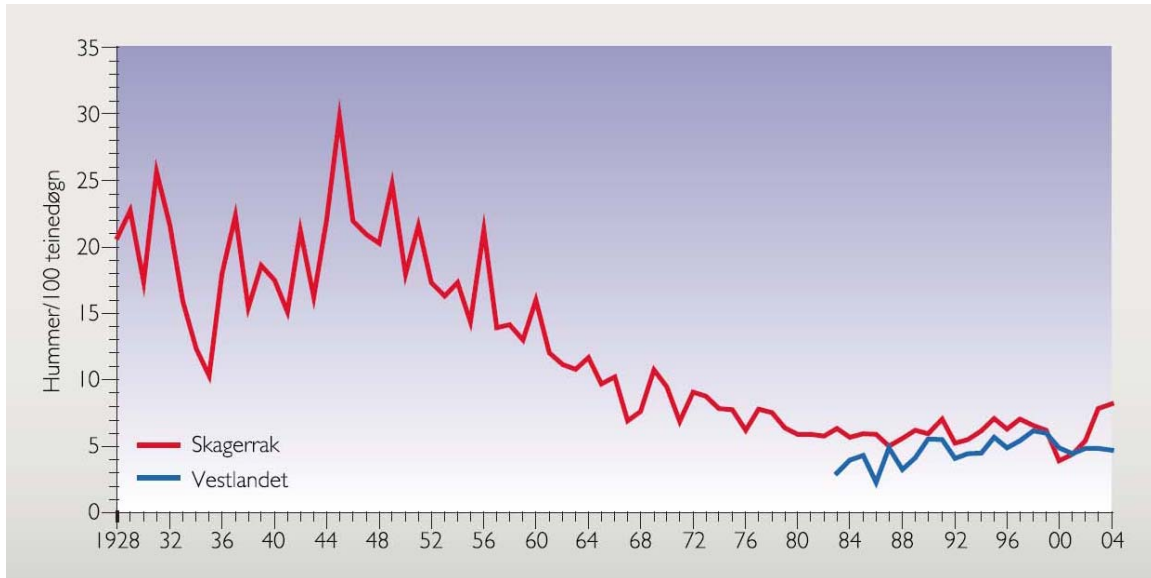
<http://www.fiskeri.no/Reklame/Brugdehistorie%20side%202.htm>

Mye av den samme historikken gjelder for makrellstørje.

Hummer

Det er vel kjent at bestanden har avtatt kraftig, og med rimelig stor sikkerhet på grunn av overbeskatning. Selv om minstemålet er høyner for å sikre de første eggkullene og klimaet nå passer hummeren svært godt, går gjenvæksten sent. Den lille bestandsøkningen som er sett de seneste årene er møtt med en intensiv vekst i teinesalg og økt fiskeriinnsats. En begrensning av beskatningen ville derimot hatt en viktig rolle i en raskest mulig gjenoppbygging av bestanden.

http://www.imr.no/_data/page/5679/2.7_Hummer.pdf

Inntil nylig så det også ut til at man ville la det bli fritt fram med torskeruser og krabbeteiner på grunt vann. Det er å håpe at den forrige statsrådens positive snuoperasjon i dette spørsmålet blir varig, og at ikke forslaget om lemping av reglene om redskaper på grunt vann dukker opp igjen. http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/nrk_sorlandet/4753959.html

Tobis

Tobis brukes mest til fiskemel, særlig til fiskefôr. Den er fisket uregulert siden sent på 1960-tallet. Dermed har alle aldersgrupper vært høstet. Det er kjent at i det siste sterke rekrutteringsåret, 2002, ble mye av rekruttene tatt opp det året de ble klekket.

Nå er også tobis en nøkkelart i Nordsjøen, og skal være den viktigste næringskilden for torsk og sei. Dessuten er det store fuglebestander som er avhengig av den, f.eks. lunden. Overfisket vil derfor ha dramatiske konsekvenser på hele økosystemet i Nordsjøen. Den er i tillegg vanskelig å studere, siden den ligger nedgravd i sanden mye av døgnet, og kommer opp bare for å beite.

Bestanden er nå meget hardt nedfisket, og Havforskningsinstituttet anbefalte 18.05.2005 full stans i fisket.

http://www.imr.no/aktuelt/pressemeldinger/2005/tobisfisket_bor_stanses

Eksempler på høsting i risikozonen

Nedenfor følger noen eksempler på arter og populasjoner som høstes med betydelig risiko for negativ utvikling.

Taskekrabbe

SABIMA har informasjon fra Krabbekonferansen i Trondheim i januar, der fjorårets taskekrabbefiske ble rapportert. Fangsttall og HIs ressursregistrering viser at det i bl.a. Nordland ser ut til å være en underbeskatning, etter at fisket har vært borte i ca. 10 år og bare tatt seg opp igjen i de siste fire årene. Responsen ser ut til å være at lokale krefter, fra fiskere til mottak, forvaltning og fylkespolitikere har samlet seg for å øke innsatsen. De som selger krabbeprodukter ba på det samme møtet om at fiskerne *ikke øker* innsatsen, siden fisket allerede er så stort at det er tegn på omsetningssvikt, men innsatsen ser ut til å fortsette i stort tempo. På informasjonsmøter

om krabbefiskeriet kommer det nå hundrevis av interesserte, spesialbåter er under bygging og planlegging og utvidelse av fiskerifelt og sesong er under utprøving. Dette fisket er uregulert, bortsett fra minstemål, utkast av vasskrabber og at mottakene i Midt-Norge bare er åpne i en viss periode av året. Det er et paradoks at ingen i næringen ønsker statlige reguleringer, men det er heller ikke tegn til at næringsinteressentene sikrer seg mot en situasjon der dette blir nødvendig, gjennom faktisk å sette seg sammen til en langsiktig og forpliktende planlegging av ressursutnyttelsen i alle ledd, basert på de signalene som hvert ledd melder fra om på den årlige konferansen.

I Sør-Norge er det mottak hele året, men betydelig dårligere fangster, med mye mer småvokst krabbe. Man vet ikke hvorfor kvaliteten er så forskjellig, da man i det hele tatt vet lite om krabbene. De produserer mye egg og larver, så de er nok mer robuste enn hummer, men kunnskapen er altså mangelfull. All erfaring tilsier i hvert fall at man bør unngå et overfiske, da man ikke kan forutsi langsiktige og eventuelt varige konsekvenser.

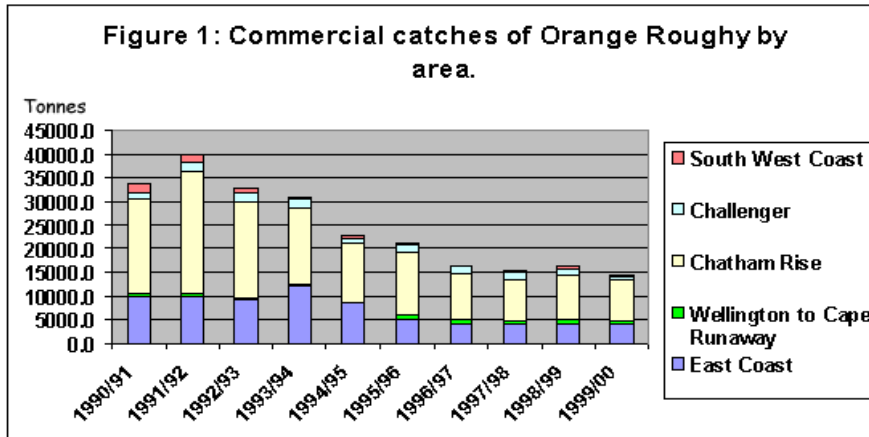
Næringens atferd er ikke overbevisende i bærekraftig retning. Taskekrabben er på sett og vis en "nyoppdaget" ressurs, kvotefritt og med god inntjening (300.000 til 7-800.000 kr per fisker for et to-tre måneders fiske i Nordland 2004). Man værer en "Klondyke"-følelse i dette området, der alle håper på å tjene grovt (jf. pyramidespill). Fiskeridirektoratet i Midt-Norge er klare på at de så lenge som mulig ønsker å unngå å gripe inn, og prøvde på den nevnte konferansen å mane til fornuft hos fiskere og næring, så de skal slippe å ty til reguleringer. Faren er imidlertid at reguleringene nok en gang vil komme for sent, og man ville vært tjent med en speilvendning der systemet som en rutine gjorde vurderinger *på forhånd*.

http://www.imr.no/_data/page/5679/2.8_Taskekrabbe.pdf

Orange roughy og Patagonian toothfish

Fisket etter Orange roughy og Patagonian toothfish er moderne og internasjonalt, med Norge som en betydelig medspiller. Norge er imidlertid nå tildels bannlyst innenfor (og til og med nær) territorialfarvann i Stillehavet. Dette er dyptlevende fisk med global utbredelse. svært sen vekst, kjønnsmodning (25-30 år) og lav rekrutteringsrate da de er antatt å kunne bli opp mot 150 år.

Fisket ble startet i 1979, og den havgående industriflåten i internasjonal sone satte inn en stor innsats uten regulering. Ressursene ble svært redusert på skremmende kort tid på 80-90 tallet. Figuren under er et eksempel på det New Zealandske fiskeriet etter Orange roughy, som etter 1986 har vært sterkt kvotebegrenset (Ministry of Fishery, New Zealand).

Også i Namibia har de fått en lærepenge av rovfiske på denne sentvoksende arten. Det som går igjen var at ingen drømte om at den var så langlivet og sein da fisket tok til, og skaden var gjort da reguleringene kom. Følgende referer problemstillingene i Namibia:

BOYER, D.C., KIRCHNER, C.H., MCALLISTER, M. K., STABY, A. & STAALESEN, B. I. 2001. The orange roughy fishery of Namibia: lessons to be learned about managing a developing fishery. – *South African Journal of Marine Science* 23: 205-221.

Australsk fakaark: <http://www.marine.csiro.au/LeafletsFolder/38or/or.html>

Kolmule

Delvis som følge av negative reaksjoner på en del andre fiskerier, i tillegg at andre bestander er kraftig desimert, har fiskeriet blitt rettet mot kolmule i Atlanterhavet i stedet. Dette er igjen en art der vi ikke vet noe om vekst og rekruttering. Kolmule har så langt vist seg mer robust enn Orange roughy, men ingen vet hvorfor, eller når bunnen faller ut for denne ressursen.

Fiskerne selv vet godt at de gambler med ressursen, og mange forsøker ikke en gang å bortforklare at de bevisst kappes om å få mest mulig nå. Dels for å hente ut mest mulig gevinst før regulering inntreffer (når skadene er målbare), men også fordi kommende kvoter vil baseres på de "historiske" resultatene til hvert enkelt land/rederi.

Norge har per 1. mai innført fangststopp, og for så vidt tatt ansvar, men dette er ikke en langsiktig ordning så lenge ingen andre nasjoner har gjort det samme. Norge vil derfor gjenoppta fisket om det ikke blir enighet om internasjonale reguleringer, til kortsiktig glede for næringen, men med fare for langsiktig skade av en hel bestand.

Kongsnegl og strandsnegl

Kongsneglen har kommet i fokus etter at "Mr. Lee" skal høste 4500 tonn snegler fra Møre til søndre Nordland pr. år. Vet vi om bestanden tåler en så intensiv høsting? Det er også to firmaer som nylig har lansert ønske om å sanke "strandsnegler". Dette er sannsynligvis *Littorina littorea* og kongsnegl *Buccinum undatum*.

Strandsneglen *Littorina littorea* har pelagiske larver og sprer seg godt. Men hvilken lokal innvirkning har fjerning av mange individer? Vil det bli en stor tilvekst av forskjellige alger? Og hvordan vil i så fall dette virke inn på lokalmiljøet? Et fornuftig uttak vil sikkert være fullt mulig,

men det bør igangsettes gradvis slik at man kan vurdere konsekvensene før tonnevis av snegler tillates fjernet.

Følgende vurdering har kommet fra Fylkesmannen i Rogaland 07.04.2005:

Firmaet Coastal Harvest AS i Åkrehamn har starta hausting av vanleg strandsnegl i Rogaland. Nedanfor vurderer Fylkesmannen ein del spørsmål som er reist i samband med slik næringsverksemd.

Fylkesmannen har i si vurdering konkludert slik:

1. Næringsmessig hausting av strandsnegl i strandsona krev grunneigar sitt løyve.
2. Næringsmessig hausting av strandsnegl i område verna etter naturvernloven kan normalt ikkje godtakast, og krev i alle høve dispensasjon etter verneforskrifta.
3. Næringsmessig hausting av strandsnegl i område som heilt eller delvis er sikra med statlege midlar, kan ikkje godtakast.
4. Direktoratet for naturforvaltning blir beden om å sette i gong eit arbeid med sikte på å følge opp framlegg til endra forvaltningsstrategi for virvellause dyr i samsvar med framlegg til Naturmangfaldlov, § 20.

Denne vurderinga er generell. Alle som vil hauste strandsnegl har eit sjølvstendig ansvar for å avklare rettsspørsmålet og andre spørsmål i høve til det aktuelle prosjektet.

http://www.fylkesmannen.no/fmt_hoved.asp?tgid=4448&gid=4474&amid=1157851&g4449=x&g4448=x&

Kongsnegl legger eggklaser hvor noen få snegler (2-3 stk.) kommer ut av hvert enkelt egg som en liten kopi av en voksen snegl. Arten har altså liten spredningsevne, og det er lokale stammer hvis tåleevne overfor høsting er dårlig kjent. Det er mange individer på havbunnen nå, men når man (Mr. Lee) nå forestiller seg å ta opp flere tusen tonn på Trøndelagskysten kan man raskt havne i samme situasjon som med haneskjell. Igjen er det behov for gradvis opptrapping, slik at man kan samle informasjon om hvordan større uttak innvirker på artens reproduksjonsevne. Kanskje bør man høste i sektorer ca. hvert 5. år? Med manglende styring av dette kan det bli rask fortjeneste for Mr. Lee, mens lokalsamfunnet som skal forestå en eventuell kortvarig fangst og bearbeiding sitter igjen med svarteper.

Vi kan også nevne at næringen også har vist interesse for kommersiell høsting av **sjøpølser**; jf. en artikkel nylig i "Fiskaren". Også her er det all grunn til å tro at en utnyttelse av ressursen er fullt ut mulig å forene med langsiktighet og bærekraft, men etter SABIMA syn er dette et godt eksempel på nye tiltak der myndighetene bør gjøre visse vurderinger og følge med på utviklingen av innhøstingens omfang.

Sild

For 30 år siden fjernet sildefangstflåten den norske sildebestanden. Det er ingen faglig uenighet om at fadeseu skyldtes menneskelig uforstand.

Biostatistikerne (GEMINI nr. 2 2005 - forfattere fra NTNU, HI m.fl.) kan nå forklare hvorfor sildekrakket skjedde. Men de beskriver også en modell for videre fangst av sild på et forsvarlig bestandsnivå. Dagens høstingsstrategi er å holde fiskedødeligheten under 15 % av bestanden (fangst, sykdom, spekkhuggere, m.m.). Forutsetningen er en gytebestand på 5 mill tonn. Blir bestanden mindre, bør dødeligheten (fangsten) reduseres proporsjonalt (f.eks. bestand 2,5 mill tonn - 5 % uttak). Ungfisker må skånes. I dag er minstemålet 25 cm.

Dette ville gitt en sikker høsting for fremtida. Forskjellen fra dagens høsting blir å stoppe fisket dersom anslått bestand er under 4,2 mill. tonn - noe som gjennomsnittlig forekommer et par ganger hver hundreår. I dag tas det ut drøyt 12 % av bestanden dersom bestanden er 4,2 mill. tonn. En mer restriktiv praksis ville raskere ha brakt bestanden tilbake. Til gjengjeld ville den nye modellen gi mulighet for større fangst når bestanden er stor, opp mot 30 % uttak for veldig store bestander. I dag tas det aldri ut mer enn 15 %.

Dette er et eksempel på hvordan føre var og god faglig kunnskap kan komme både økosystemene og næringen til gode, i stedet for å "prøve og feile" på måfå.

Taretråling i Sogn og Fjordane

NRK: Protest mot taretråling

Styret i Sogn og Fjordane Fiskarlag protesterer mot at det vert gjeve løyve til taretråling i endå fleire fuglereservat her i fylket i år. Fiskarlagsstyret meiner at det har vore rovdrift på tareskogen, og ber styresmaktene om å vurdere reduksjon av taretrålarflåten her i landet.

Publisert 04.01.2005 08:07.

http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/nrk_sogn_og_fjordane/4395133.html

Kommentarer til flertallets innstilling

Et knapt flertall i lovutvalget, som gikk mot anvendelse av speilvendingsprinsippet (bevaringsprinsippet), anfører en del argumenter som SABIMA ønsker å kommentere.

FLERTALLET SKRIVER: En speilvending vil dermed føre til at næringsaktører som er tilpasningsdyktige, innovative og som ser nye muligheter, blir hemmet i sine muligheter til å utvikle nye fiskerier.

KOMMENTAR: Dette er etter SABIMAs mening en urealistisk svartmaling av situasjonen. Mindretallets forslag gir en klar og enkel åpning for prøvehøsting.

FLERTALLET SKRIVER: Sjøpattedyr... vitenskapelig baserte standpunkt viser seg å ha liten påvirknings- eller gjennomslagskraft ... speilvending legger til rette for ytterligere debatt i denne retningen

KOMMENTAR: SABIMA har problemer med å forstå dette argumentet. Det er ikke internasjonal *faglig* uenighet om at vågehval og sel i norske farvann kan høstes i begrensede kvoter. Kritikken er politisk og emosjonelt basert. Men så lenge forskningen ikke har tilstrekkelig anerkjennelse, vil trolig de emosjonelle vinklingene dominere. Hvis det derimot ble lagt større vekt på faglige argumenter, blant annet gjennom speilvending, ville det høyst sannsynlig komme høstingen av sjøpattedyr til gode.

FLERTALLET SKRIVER: ... en risiko for ubegrunnede begrensninger i det ressursgrunnlaget norske fiskere kan høste av og en uheldig vridning av forskningsinnsatsen i retning av forskning som utelukkende er nødvendig for å forsvare høstingen av bestander som det ut fra saklige vurderinger ikke er grunnlag for å stille spørsmålstegn ved.

KOMMENTAR: Flertallet legger her for dagen en ganske arrogant holdning til forskningsmiljøene, samt liten tillit til fiskerimyndighetene. Det er ingen erfaring som tilsier at fiskerimyndighetene "ubegrunnet" skulle komme til å hindre fornuftig næringsutøvelse, og det minst like liten grunn til å tro at forskningsmiljøene skulle gå med på en "uheldig vridning" av forskningen i retning av noe "unødvendig". Det er også all grunn til å stille spørsmålstegn ved hva flertallet måtte mene med "saklige vurderinger" hvis ikke også myndighetene og forskningsmiljøene skulle være i stand til å gjøre de samme, saklige vurderingene.

FLERTALLET SKRIVER: God statistikk over uttaket er uansett en forutsetning for å kunne forvalte ressursene på en god måte, og flertallet kan vanskelig se at statistikken blir bedre, bare ved at loven speilvendes.

KOMMENTAR: Uttaksstatistikk er en forsinket måling av ressursgrunnlaget, basert på "så mye var det igjen". Da kan den rekrutterende bestanden allerede ha blitt svekket, (jf. hummer). Det er behov for en forvaltningsforskning som ligger i forkant og kan predikere styrken av bestanden på forhånd. I dag gjelder dette bare de store pelagiske artene torsk, sei, makrell, sild og lodde, der det telles på larver, 0-grupper og ungfisk, uavhengig av fiskeriet. Da vil en speilvending være et godt virkemiddel for å få på plass mer innsats på dette også for andre arter. Per i dag er det fiskerier som drives helt uten statistikk, for eksempel taskekrabbe i Oslofjorden og Skagerrak. Slikt kan unngås ved speilvending.

FLERTALLET SKRIVER: Flertallet kan på denne bakgrunn ikke se hvilke reelle fordeler innføring av bevaringsprinsippet og speilvendning av havressursloven skulle gi, som kan forsvare den usikkerhet næringen med dette både direkte og indirekte kan bli påført. Et endringsforslag som kan påføre næringen ulemper og som kan påvirke administrative og forskningsmessige prioriteringer i en uheldig retning, bør etter flertallets oppfatning medføre åpenbare positive konsekvenser som oppveier disse potensielle negative virkninger, dersom man skal gå inn for det.

KOMMENTAR. Se også forrige kommentar samt innledende avsnitt. Gode prediksjoner burde være svært verdifullt for fiskeriene, så de kan ha tid til å investere eller spare, basert på kommende svingninger, ikke fjorårets tap/gevinst.

* * *